

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ  
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ КОРАБЛЕБУДУВАННЯ  
імені АДМІРАЛА МАКАРОВА

# ГУМАНІТАРНИЙ ВІСНИК НУК

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

---

ВИПУСК 17

Миколаїв  
2024

**Редакційна колегія збірника:**

**Бобіна О. В.**, канд. іст. наук, доц. (Миколаїв)  
**Вашкевич В. М.**, д-р філос. наук, проф. (Київ)  
**Гогоренко О. В.**, д-р філол. наук (Миколаїв)  
**Деркач В. М.**, заслужений тренер,  
канд. наук з фіз. виховання та спорту, доц. (Миколаїв)  
**Карсканова С. В.**, канд. психол. наук, доц. (Миколаїв)  
**Коваль С. С.**, канд. фіз.-мат. наук, доц. (Миколаїв)  
**Матійко О. В.**, заслужений діяч мистецтв (Миколаїв)  
**Міняйлова А. В.**, канд. пед. наук, доц. (Миколаїв)  
**Наливайко В. С.**, канд. техн. наук, проф. (Миколаїв)  
**Трибулькевич К. Г.**, д-р пед. наук, доц. (Київ)  
**Філатова О. С.**, д-р філол. наук, проф. (Миколаїв)  
**Філіппова Н. М.**, канд. філол. наук, проф. (Миколаїв)  
**Чугуєва І. Є.**, канд. психол. наук, доц. (Миколаїв)  
**Яцунський О. С.**, заслужений тренер, доц. (Миколаїв)

Відповідальний за випуск: **Бобіна О. В.**

*Друкується за рішенням Вченої ради  
Навчально-наукового гуманітарного інституту  
Національного університету кораблебудування  
імені адмірала Макарова  
(протокол № 3 від 24.10.2024 р.)*

**Гуманітарний вісник НУК**: збірник наукових праць. — Випуск 17. —  
Г 94 Миколаїв : Іліон, 2024. — 122 с.

У віснику опубліковані статті, що узагальнюють досвід роботи та результати досліджень у сфері вищої освіти та інших галузях знань. Основні рубрики вісника відповідають напрямам гуманітарної підготовки та соціально-гуманітарної освіти, яка здійснюється Навчально-науковим гуманітарним інститутом Національного університету кораблебудування. Вісник розрахований на викладачів, наукових працівників, фахівців, молодих науковців у сфері вищої освіти.

УДК 001(062.552)

© Національний університет кораблебудування  
імені адмірала Макарова, 2024

**Olifirova M. V.**, Student of the Specialty 022 Design, Education and Research Institute of Humanities of Admiral Makarov National University of Shipbuilding (Ukraine, Mykolaiv), marijaolifirova310@gmail.com

**Matvienko L. V.**, Associate Professor of the Department of Social and Humanitarian Sciences and Philosophie, Educational and Research Institute of Humanities of Admiral Makarov National University of Shipbuilding (Ukraine, Mykolaiv), matvienko\_nyk@ukr.net

## PECULIARITIES OF THE BUSINESS SITUATION IN THE MYKOLAIV REGION CAUSED BY THE RUSSIAN-UKRAINIAN WAR OF 2014–2024

*This article reveals the current state of business development in the Mykolaiv Oblast and the changes caused by the war; the activity of businessmen in supporting the military is analyzed.*

*Key words: business, enterprises, recovery, assistance to the military.*

УДК 628.1:504.5:355.01

**Сонечко О. С.**

викладач кафедри соціально-гуманітарних дисциплін та філософії, Навчально-наукового гуманітарного інституту Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова (Україна, Миколаїв), sonechkoolga@gmail.com

## РЕКРЕАЦІЙНІ ТА ПРИРОДНІ РЕСУРСИ МИКОЛАЇВЩИНИ: МОЖЛИВОСТІ ВІДНОВЛЕННЯ

*Виокремлено основні напрямки екологічних та рекреаційних проблем, викликаних військовими діями. Розглянуто основні та альтернативні шляхи їх вирішення після війни.*

*Ключові слова: природні ресурси, екологічні проблеми, природоохоронні території, мінно-вибухова небезпека, руйнування екосистем.*

Повномасштабне вторгнення росіян у лютому 2024 р. означало не тільки початок чергового етапу війни, що її розв'язала Російська федерація проти України. Кожна сфера життя українського суспільства гостро відчуває на собі всі наслідки цієї навали. Знищення військових об'єктів, цивільної інфраструктури, житлового сектору, сільського господарства та промислових об'єктів беззаперечно має негативні наслідки для розвитку країни. Проте, на жаль, не всі питання і проблеми, маючи однакове значення, висвітлюються або йде обговорення щодо можливостей їх вирішення.

За умов постійних військових дій та обстрілів питання, що пов'язані з охороною природного середовища, екологією та збереженням рекреаційних ресурсів, вважаються на сьогодні другорядними.

Можна погодитися з тим, що під час військових дій питання недоторканності рекреаційних ресурсів країни є «не на часі». З іншої точки зору, це питання постало не сьогодні.

Ще з 2014 р., починаючи з окупації Кримського півострова та Донбасу, природні та рекреаційні об'єкти, що знаходяться на тимчасово окупованих територіях, відчувають на собі негативний вплив та наслідки діяльності (або повної бездіяльності) окупаційної влади. Знищення природних пам'яток, територій, що мають знаходитися під охороною тощо загарбниками призводить до того, що відбуваються значні, а подекуди й незворотні зміни в природному середовищі України. А з початком повномасштабного вторгнення ця ситуація лише значно погіршилася.

Говорячи про екологічні аспекти та наслідки збройного протистояння, можна виокремити на сьогодні основні наступні проблеми:

- руйнування складних сталих екосистем;
- забруднення ґрунтів залишками нафтопродуктів, паливно-мастильними матеріалами;
- збільшення кількості отруйних речовин у воді (забруднення прісних водойм та морів);
- підвищена мінна небезпека.

Всі ці чинники відверто негативно впливають на природні ресурси України, значна кількість з яких входить до складу так званого Смарагдового поясу.

Смарагдовий пояс (або мережа) це певна частина природоохоронних територій загальноєвропейського значення в тих країнах, які не є членами Євро-союзу. Але, їх функціонування, розвиток, відповідна діяльність є надзвичайно важливими для загальноєвропейського природного комплексу.

Вважається, що на сьогодні під загрозою знищення (а подекуди вже знищеними) знаходяться близько 200 територій Смарагдової мережі в межах України. Серед них, наприклад, цілинні незорані степи на півдні Херсонської області, острів Джарилгач, півострів Кінбурнська Коса та острів Тендра (Тендровська Коса), заповідник Асканія-Нова тощо. І це лише південь України, територія Північного Причорномор'я. На превеликий жаль, через окупацію неможливо зрозуміти, якої саме шкоди завдано природоохоронним територіям в Луганській, Донецькій областях, Криму, а також на окупованих територіях Запорізької та Херсонської областей.

Якщо брати до уваги інформацію Державної екологічної інспекції, то на кінець 2023 – початок 2024 рр. збитки, що були завдані екології України перевищили 1 трильйон 743 мільярди гривень.

Спрогнозувати, як саме має відбуватися відновлення екологічних ресурсів після війни, наразі пов-

ноцінно не є можливим. Це доволі складний та тривалий процес, який потребуватиме багато часу, сил, фінансів та інших ресурсів. Проте, можна розглянути деякі основні кроки, які можна здійснити в даному напрямку.

Так, в першу чергу має бути розглянуте питання щодо відновлення цілісності та родючості земельного покриву. Справа в тому, що значна кількість воєнних дій відбувається безпосередньо в зоні найбільш родючих ґрунтів не тільки України, але й усієї Європи. Відновлення ресурсного потенціалу таких ґрунтів може передбачати два сценарії. У першому варіанті мова йде про штучну реабілітацію землі, використання ґрунтозбагачуючих технологій. Це потребує більше коштів, але, менше часу. Інший варіант – це не обробляти постраждалі території та надати природі можливість самовідновитися. Це більш дешевий варіант з точки зору фінансування, але потребує доволі багато часу для природного відновлення.

Відновлення лісових територій також входить до переліку основних завдань. Воєнні дії призвели до того, що постраждало близько 2,9 млн га лісів. Це трохи менше однієї третини всього лісового фонду України. Фахівці вважають, що на повноцінне відновлення лісових ресурсів має піти близько 10–12 років, і це за умови, що програма лісонасаджень буде діяти на території всієї країни. Потрібно також визнати, що деякі лісові території знищені майже стовідсотково та навряд чи колись зможуть бути відновлені (Херсонська, Харківська області).

Очищення території від мінно-вибухових речовин також має пріоритетний статус. На сьогодні забрудненими та непридатними (а також небезпечними) вважаються більше 180 тис. км<sup>2</sup> території України. Ці землі не можуть використовуватися для задоволення сільськогосподарських або рекреацій-

них потреб. Повноцінне розмінування та очищення може зайняти декілька десятків років.

Також доволі гострим питанням стане підтримка, збереження та збільшення природно-заповідного фонду країни. Так, згідно з Європейською програмою збереження біорізноманіття до 2030 р. Україна мала збільшити площу природно-заповідного фонду таким чином, щоб вони займали не менше 15% території всієї держави. Наразі природоохоронні території займають лише близько 7% від усієї площі України. Передбачається, що громади, маючи певні повноваження з точки зору місцевого самоврядування, мають самостійно ініціювати створення нових природно-заповідних територій. Науковці та природоохоронці не мають вирішувати такі питання самотужки. Навпаки, має передбачатися залучення місцевого населення для вирішення подібних питань.

Отже, по закінченню війни нашу державу чекатиме вирішення багатьох екологічних питань, які безпосередньо будуть пов'язані із процесом відбудови України. Розмінування територій, збереження біологічного розмаїття, створення об'єктів охорони природи має цілком практичне підґрунтя. Всі ці дії мають бути направлені на забезпечення життєдіяльності людей, задоволення потреб первинного рівня (забезпечення продовольчої безпеки), навіть створення нових робочих місць шляхом залучення певної кількості людей для виконання вищезазначених завдань.

### Література

1. Олійник Лілія. Екологічні виклики. Війна завдала кричущо великої шкоди українському довкіллю. ЧАС ПЕРШИХ. URL: <https://chaspershykh.ua/ekologichni-vyklyky-vijna-zavdala-krychushhevelykoyi-shkody-ukrayinskomu-dovkillyu/> (дата звернення: 25.10.2024.)

**Sonechko O. S.**, Lecturer of the Department of Social and Humanitarian Sciences and Philosophie, Educational and Research Institute of Humanities of Admiral Makarov National University of Shipbuilding (Ukraine, Mykolaiv), [sonechkoolga@gmail.com](mailto:sonechkoolga@gmail.com)

### THE RECREATIONAL AND NATURAL RESOURCES OF MYKOLAIV REGION: RECOVERY POSSIBILITIES.

*Main directions of the environmental and recreational problems, caused by hostilities have been analyzed. Main and alternative solutions after the war have been considered.*

*Key words: environmental, ecological problems, mine-explosive hazard, protected areas, destruction of ecosystems.*

---

---

# ЗМІСТ

---

## ДИЗАЙН

|                                           |                                                                                             |    |
|-------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| <i>Матійко Н. О., Дюміна К. М.</i>        | Концептуальна модель бренд-дизайну в умовах цифрової конкуренції.....                       | 3  |
| <i>Матійко О. В., Куприяненко А. О.</i>   | Вплив просторового макетування на естетичні та функціональні аспекти дизайну інтер'єру..... | 5  |
| <i>Портнов Д., Кульчинська В.</i>         | Творчі студентські виставки в контексті формування навичок студентів-дизайнерів .....       | 7  |
| <i>Сергієнко О. М., Кульчинська В. А.</i> | Використання виробів зі скла в оздобленні мінімалістичного інтер'єру.....                   | 9  |
| <i>Сергієнко О. М., Толкушкіна А.</i>     | Фотографія як засіб сюжетної організації літературного твору .....                          | 11 |
| <i>Чигінцев С. І., Чигінцева О. В.</i>    | Основні етапи при проєктуванні елементів дитячого майданчика.....                           | 13 |
| <i>Данильченко Н. В., Гавловська Д.</i>   | Інтеграція конкурсів з дизайну в навчальний процес.....                                     | 14 |

## ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА І ОЛІМПІЙСЬКИЙ СПОРТ

|                                              |                                                                                          |    |
|----------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| <i>Багбеков Т. Р., Савіна О. Ю.</i>          | Розвиток тенісу як олімпійського виду спорту .....                                       | 16 |
| <i>Бровко А. С., Сокол О. В.</i>             | Кікбоксинг сольні композиції (музичні форми) .....                                       | 23 |
| <i>Бурдін Д. С., Савіна О. Ю.</i>            | Психосоціальна та фізична реабілітація ветеранів війни на Миколаївщині .....             | 25 |
| <i>Гриник Є. І., Бірюк С. В.</i>             | Історичні аспекти розвитку легкої атлетики на Миколаївщині.....                          | 28 |
| <i>Дон А. Г., Савіна О. Ю.</i>               | Тенденції управління сферою фізичної культури і спорту в умовах глобалізації .....       | 31 |
| <i>Дратман Л. С., Сокол О. В.</i>            | Художня гімнастика як специфічна система фізичного виховання дівчат.....                 | 35 |
| <i>Кузікова Р. С., Деркач В. М.</i>          | Особливості етапу початкової спортивної підготовки у важкій атлетиці .....               | 37 |
| <i>Марцінковський І. Б., Єремєєва Є. А.</i>  | Поширені травми у художній гімнастиці та заходи їх попередження (огляд літератури) ..... | 40 |
| <i>Марцінковський І. Б., Єрофєєнко А. Д.</i> | Поширені травми у фехтуванні та заходи їх попередження за даними літератури .....        | 44 |
| <i>Цап А. О., Сокол О. В.</i>                | Розвиток фехтування як виду спорту .....                                                 | 47 |

**СУЧАСНІ МОВИ І ПРИКЛАДНА ЛІНГВІСТИКА**

|                                         |                                                                                                                              |    |
|-----------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| <b>Єганова Л. Л.</b>                    | Особливості викладання німецької мови як другої іноземної після англійської.....                                             | 50 |
| <b>Литвинова А. Д., Ворчакова І. Є.</b> | Автоматичний переклад юридичних текстів: аналіз неточностей і їхні правові наслідки .....                                    | 52 |
| <b>Філенко У. Ю.</b>                    | Особливості функціонування вторинних текстів у сучасному комунікативному просторі (на матеріалі детективного дискурсу) ..... | 54 |

**СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНІ НАУКИ**

|                                         |                                                                                                                 |    |
|-----------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| <b>Бобіна О. В.</b>                     | Третій рік навчання під час війни (2024): побіжний звіт директора ННГІ.....                                     | 57 |
| <b>Кравчук О. Ю., Гордієнко Д. О.</b>   | Практики забезпечення політичної безпеки в державі: міжнародний досвід .....                                    | 60 |
| <b>Матвієнко Л. В.</b>                  | Спогади мешканців селища Первомайське: реалії лютого 2022 року.....                                             | 63 |
| <b>Оліфірова М. В., Матвієнко Л. В.</b> | Особливості становища бізнесу на Миколаївщині, зумовлені російсько-українською війною 2014–2024 рр. ....        | 64 |
| <b>Сонечко О. С.</b>                    | Рекреаційні та природні ресурси Миколаївщини: можливості відновлення .....                                      | 66 |
| <b>Сонечко О. С., Сугакова П. В.</b>    | Проблема водопостачання міста Миколаєва в умовах військової агресії: виклики та медико-соціальні наслідки ..... | 68 |

**ПСИХОЛОГІЯ**

|                                            |                                                                                                                                                                                  |    |
|--------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| <b>Домашевська Д. П., Литвиненко І. С.</b> | Розвиток емоційної регуляції як стратегія соціальної адаптації осіб з обмеженими фізичними можливостями .....                                                                    | 70 |
| <b>Кудряшова Д. С., Литвиненко І. С.</b>   | Протидія та попередження булінгу в закладах освіти .....                                                                                                                         | 72 |
| <b>Ларченко І. В.</b>                      | Локус контролю як чинник професійного самовизначення, стресостійкості та ментального здоров'я випускників професійно технічних навчальних закладів в умовах стресогенності ..... | 74 |
| <b>Литвиненко І. С., Вітко Ю. С.</b>       | Особливості прояву пізнавальної активності у старшокласників у процесі навчально-пізнавальної діяльності .....                                                                   | 78 |
| <b>Литвиненко І. С., Догарева В. В.</b>    | Смислоутворення як чинник переживання травматичного досвіду .....                                                                                                                | 81 |
| <b>Литвиненко І. С., Жело Ю. В.</b>        | Організація інклюзивного навчання для дітей з особливими освітніми потребами в закладах дошкільної освіти .....                                                                  | 83 |
| <b>Литвиненко І. С., Жереги О. В.</b>      | Особливості використання почуття гумору як ресурсу психологічного подолання перешкод.....                                                                                        | 86 |
| <b>Литвиненко І. С., Козирева Є. В.</b>    | Психологічна допомога членам сімей загиблих воїнів.....                                                                                                                          | 89 |
| <b>Литвиненко І. С., Манзарук Н. О.</b>    | ПТРС у дітей, які пережили психотравмуючі події.....                                                                                                                             | 91 |
| <b>Литвиненко І. С., Розумяк С. О.</b>     | Психологічні особливості попередження конфліктів у подружній сім'ї .....                                                                                                         | 92 |

|                                              |                                                                                                                       |     |
|----------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| <b>Литвиненко І. С., Мочалова О. В.</b>      | Особливості мотивування на здоровий спосіб життя студентської молоді в сучасних реаліях українського суспільства..... | 94  |
| <b>Литвиненко І. С., Тимченко С. О.</b>      | Психологічна готовність дітей дошкільного віку до навчання в школі.....                                               | 97  |
| <b>Миргородський С. О., Литвиненко І. С.</b> | Агресивні реакції та шляхи їх корекції в молодших школярів .....                                                      | 99  |
| <b>Олексюк О. М., Гучек О. В.</b>            | Структура психологічної готовності психологів до професійної діяльності.....                                          | 101 |
| <b>Олексюк О. М., Коваль А. С.</b>           | Психологічна характеристика юнацького віку в сучасних умовах.....                                                     | 103 |
| <b>Олексюк О. М., Козут О. В.</b>            | Стресові фактори в умовах професійної діяльності вчителя.....                                                         | 105 |
| <b>Олексюк О. М., Приходько О. А.</b>        | Механізми психологічного впливу реклами на світогляд молоді .....                                                     | 107 |
| <b>Сінченко В. М., Коренєва Ю. П.</b>        | Війна і дитинство на Миколаївщині: психологічні наслідки та прогноз на майбутнє.....                                  | 109 |
| <b>Чугуєва І. Є., Болотня Г. Б.</b>          | Тривожність як сучасна психологічна проблема та методи її подолання.....                                              | 111 |

## ЛІТЕРАТУРНІ СТОРІНКИ

|                                                                  |                                   |     |
|------------------------------------------------------------------|-----------------------------------|-----|
| <b>Сонечко О. С.</b>                                             | Наші янголи... ..                 | 114 |
|                                                                  | Хвили тихої, мілкої Балтики... .. | 114 |
|                                                                  | Мій дім... ..                     | 115 |
|                                                                  | Місто в гірлі Інгулу... ..        | 115 |
| ВИМОГИ ДО СТРУКТУРИ ТА ОФОРМЛЕННЯ НАУКОВИХ СТАТЕЙ.....           |                                   | 119 |
| ЗРАЗОК ОФОРМЛЕННЯ СТАТТІ .....                                   |                                   | 120 |
| ВИПАДКИ СКОРОЧЕНЬ, ЩО ЧАСТО ТРАПЛЯЮТЬСЯ У НАУКОВИХ ТЕКСТАХ ..... |                                   | 121 |

*Наукове видання*

# ГУМАНІТАРНИЙ ВІСНИК НУК

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

ВИПУСК 17

---

Редколегія не завжди поділяє погляд авторів статей.  
За достовірність викладених фактів відповідальність несе автор.

---

*Формат 60×84<sup>1</sup>/<sub>8</sub>. Ум. друк. арк. 14,2. Тираж 100 пр. Зам. № 3012-1.*

Поліграфічне підприємство СПД Румянцева Г. В.  
54038, м. Миколаїв, вул. Бузника, 5/1.  
Свідоцтво МК № 11 від 26.01.2007 р.